

De nieuwe kleren van de andere keizer

'EVROPA' van Carl De Keyzer, een tentoonstelling en een boek

Stuur een fotograaf op pad met een opdracht en je weet nooit waarmee hij terugkomt. Voor de herdenking van keizer Karels vijfhonderdste geboortedag stelde Magnum-fotograaf en Gentenaar Carl De Keyzer (°1958) de reeks *EVROPA* samen, waarbij hij Karel V en zijn zestiende eeuw eerder als een kapstok dan als een strakke rode draad gebruikte. Het boek ligt in de winkel en de tentoonstelling is in het SMAK te zien. Het zijn twee fascinerende maar bijwijlen moeilijk leesbare ervaringen.

Gent
Van onze medewerker
Eric Min

Hoe vult een kunstenaar het hem opgelegde thema in? Wat vangt een topsporter aan met de verplichte oefeningen waarop hij straks door de jury wordt afgerekend? De fotoreportage die Carl De Keyzer mocht maken, zou over de wereld van keizer Karel gaan, of althans over het Europese deel van het rijk waarin de zon nooit onderging. De persmededeling vermeldt zuinigjes dat de fotograaf "ook situaties (heeft) opgezocht waarin het zestiende-eeuwse verleden zichtbaar aanwezig is". Let op die 'ook' en weet dat De Keyzer zijn boekje gretig buiten is gegaan. Voor dit project heeft hij het continent wel doorkruist, maar ook oudere opnamen uit zijn oeuvre kregen een ereplaats.

Het resultaat is een verwarrende verzameling van beelden die iets vertellen over de geschiedenis en hoe we ermee omgaan, over de betekenis van rituelen en vooral over de achterkant van het decor. De Keyzer kijkt over het muurtje, hij leest tussen de regels en documenteert minutieus het

Magnum-fotograaf gebruikt keizer Karel V en zijn zestiende eeuw meer als kapstok dan als strakke rode draad

verval, de zandkorrels in het raderwerk en de sleetse plek op het staatsiegewaad. Blijft over: het zielige alledaagse waaraan we zo verbeteren trachten te ontkomen.

Achter het rechteroor van een middeleeuwse soldenier zit een sigaret geklemd, de Romeinse centurion wacht op klanten die souvenirs sprokkelen. Historische reconstructies lopen haast altijd fout af: uit films herinneren we ons het polshorloge van de galeislaaf in *Ben-Hur* en de witte sportsokjes van de roverhoofdman. We willen wel, maar we kunnen niet. Ongenadig hakt De Keyzer in op de wereld van schijn en zijn. Als konijnen worden mensen betrappt in de gloed van de lichtbak, gevangen in het raster en scherp gesteld. Oorverdovend scherp.

Het verleden kan blijkbaar slechts als

beeld overleven, tot een teken getransformeerd en geritualiseerd. Zolang De Keyzer oude stenen in beeld brengt, is er niets aan de hand, maar de hedendaagse sporen van wat geweest is, storen: we zien zwaarden voor toeristen, figuranten met engelenvleugels, een karveel op een televisiescherm in een hotelkamer, zingende uniformen op de IJzerbedevaart. De fotograaf kijkt graag naast de feiten, naar de toeschouwers van de praalstoet of naar het zielige buisstoeltje dat klaarstaat voor de prelaat met de kromstaf die door een behulpzame agent op het podium wordt gehesen. De Keyzer registreert het carnavaleske van de processie en het sacrale van het carnaval, de valse vrolijkheid van het reuzenrad op de kermis bij de kathe-

draal, waar een man schichtig uit het beeld wegvlucht. Te laat. Hij is gezien.

De Keyzer durft zijn sterkste beelden wel eens opbouwen naar een beproefd recept. Op de voorgrond plaatst hij één of twee mensen, van dichtbij gezien en gevat in hard licht, die over het echte onderwerp van de foto heen worden gelegd. De spanning tussen het verbaasd opkijkende individu en het verhaal op de achtergrond is precies wat door *EVROPA* in beeld wordt gebracht. Een man met een hoorapparaat en een hulpje dat de microfoon klaarzet, verstoren het plechtige karakter van een kruisbeeld dat op het vervolg van de plechtigheid wacht. Zie hoe zielig dit herdenken is. En elke foto op zich is een perfect uitgelicht en leesbaar geheel.

Dat is niet altijd het geval voor de bijzondere vorm van nevenschikking waarmee de foto's in de tentoonstellingszalen en vooral in het boek worden geregisseerd. In het SMAK worden ze in reeksen naast elkaar getoond, zodat de betekenis van het ene beeld naar het andere kan overspringen en De Keyzers verhaal zich voor onze ogen ontrolt, of (zoals in het boek) per twee of vier dicht tegen elkaar

aan geschoven in thematische of formele clusters. Met het aangroei van de informatie en de mogelijke kruisverbanden, verwijzingen, verschuivingen, overgangen en bewegingen neemt de leesbaarheid niet altijd toe. Onze ogen nemen een kluit van opdringerige motieven waar en vinden geen rustpunt. In het museum fungeert het wit van de wanden nog als een leesteken (de komma bijvoorbeeld), maar uit het zorgvuldig vormgegeven boek zijn alle randen en naden verdwenen tot er slechts beeldmateriale overblijft die we door veel wieden, ploegen, scherpstellen en selecteren moeten ontcijferen.

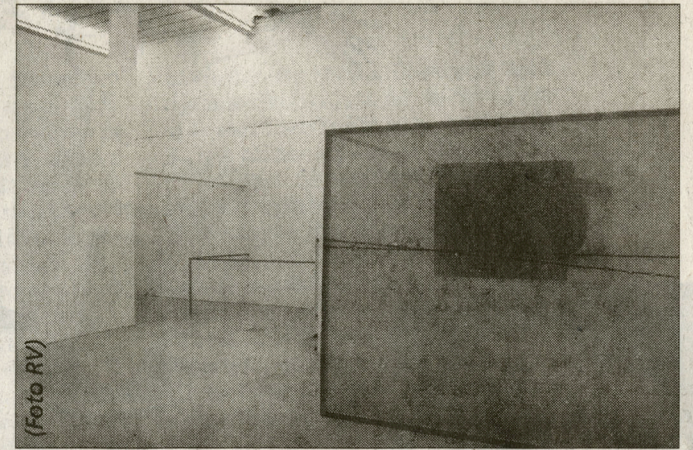
EVROPA is een interessante en vermoeiende oefening in het kijken. We zijn benieuwd wat De Keyzer, die aankondigt dat hij meer in kleur wil gaan werken, met dat gegeven gaat aanvangen. Ook in zwart-wit is er al wereld genoeg om mee te leven.

De tentoonstelling loopt tot en met 30 juli in het SMAK, Citadelpark te Gent (09/221.17.03). Ze is van dinsdag tot zondag geopend van 10 tot 18 uur. De toegangsprijs bedraagt 200 frank.

Het boek werd uitgegeven door Ludion en kost 1.300 frank.

Een verwarrende verzameling van beelden die iets vertellen over de geschiedenis en hoe we ermee omgaan, over de betekenis van rituelen en vooral over de achterkant van het decor. (Foto Carl De Keyzer)

Kunstgrepen

Koenraad Dedobbeleer in nergensland

Jonge kunstenaars hebben zelfs in galeries meer en meer oog voor het maken van een verhaal in een weliswaar abstracte vormtaal. Jonge kunstenaars zijn in tegenstelling tot bijvoorbeeld de artiesten uit de jaren zestig of zeventig niet of amper geïnteresseerd in het ideologisch ontrafelen en bevragen van de plek waar ze tentoonstellen. Koenraad Dedobbeleer (1975) is een kunstenaar die momenteel nog studeert aan de Ateliers in Amsterdam en de opgedane kennis meteen toetst in het kunstcircuit. Galerie Drantmann in Brussel is een prachtige schrale ruimte gelegen onder Argos, een eenzame instelling die het opneemt voor de erg kwetsbare videokunst. Koenraad Dedobbeleer concipieerde bij Drantmann een parcours met misschien wel te veel installaties en ter plekke bedachte ingrepen. De bezoeker bewandelt hier het niemandsland met werk dat zijdelings knipoogt naar architectuur, urbanisatie en de vele kleine details in het straatbeeld die we nog amper opmerken.

Het abstract markeren van de ruimte met groen transparant gaas, schichtig in elkaar getimmerde doorgangen met houten latten en het perfect monteren van een fijne stalen omheining tussen twee radiatoren geven letterlijk een richting aan deze tentoonstelling.

In de hoek van de grote ruimte staat een gedemonteerd muigrijs minihuis dat doet denken aan de modellen van kunstenaars zoals Ludger Gerdes. Wie om het hoekje wandelt, komt oog in oog te staan met een schitterende foto waarop een detail

van een roze deken is afgebeeld. Het is een indrukwekkend gedetailleerd beeld, dat zelfs doet denken aan de prachtige plooiën in textiel van de schilderkunst uit de Renaissance en ook aan het werk van kunstenaars als James Welling en Lili Dujourie. De monumentale foto wordt geflankeerd door een enorme strakke, takvormige sculptuur waaraan neons hangen die zacht roze licht uitstralen. *Erehwon* is een sculptuur die perfect zou kunnen functioneren op een plein. De lichtbomen met stalen takken strooien overigens geen licht uit maar wel een sfeer die de omringende muren voorziet van een zachte gloed.

Koenraad Dedobbeleer overtuigt hier vooral met zijn foto's. De zijdelings genomen foto van een persoon die met de armen boven een groen deken ligt, is een beeld dat op het netvlies blijft kleven, en ook een ander erg uitvergroot detail van een modernistisch aandoende zoldering spreekt tot de verbeelding. Naast het bureau presenteert Dedobbeleer een abstracte video met een beeld van een of ander niet onmiddellijk te herkennen architecturaal detail. De video wordt begeleid door het monotone gezoem van een tl-lamp. Of hoe architectuur soms toch samensmelt met geluid.

Dedobbeleer is naarstig en goed op weg een authentieke beeldtaal te ontwikkelen die 'onze' omgeving betreft in zijn kunstproductie.

Koenraad Dedobbeleer, nog tot 22 juli (van woensdag tot zaterdag van 14.00 tot 18.00 uur) in galerie Drantmann, Werfstraat 13 in Brussel. Inlichtingen: 02/223.57.07.

Luk Lambrecht

Kort

Vlaamse Opera werft Olga Pasichnyk aan

De Vlaamse Opera heeft beslist de derde laureate van de Koningin Elisabethwedstrijd voor zang, Olga Pasichnyk, aan te werven. De Vlaamse Opera is de

door de Brit Roy Goodman en op het programma staat werk van onder anderen W.A. Mozart.

Deze jonge Oekraïense sopraan was niet alleen de derde laureate van de prestigieuze Koningin Elisabethwedstrijd, op het galaconcert onder leiding van Massi-